

Täysistunto

Keskiviikko 19.4.2017 klo 13.59—16.01

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17§:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

14.05 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse ainoastaan siitä, että tuo Deutsche Internationale Abitur -tutkinto tuottaisi jatkossa samat oikeudet kuin ylioppilastutkinnon suorittaminen.

Meillähän kaiken kaikkiaan myös Suomessa tällä hetkellä käydään keskustelua siitä, miten ylioppilastutkintoa voitaisiin edelleen uudistaa. Meillä on meneillään tämä sähköistämisen, joka alkoi vuonna 2016, ja vuonna 2019 on tavoitteena, että kaikki nämä ylioppilaskirjoitukset olisivat sähköisiä.

Mutta tällä viikollahan julkistettiin myös puheenjohtaja Lehikoisen työryhmän esitys siitä, miten ylioppilastutkintoa jatkossa voitaisiin edelleen kehittää. Itse pidän myönteisenä sitä, että vahvistettaisiin entuudestaan ylioppilastutkintoa lukion päättötutkintona ja avattaisiin sillä entistä useammin tietä jatko-opintoihin. Näin pääsisimme osittain ainakin eroon kalliista valmennuskursseista, jotka eriarvoistavat meidän koulu- ja opinpolkua ja laittavat nuoret eriarvoiseen asemaan. Samaan aikaan kun se toimisi näin, tienä jatko-opintoihin, lisättäisiin myös näitä korotusmahdollisuuksia, eli kerralla ei tarvitsisi onnistua. Myös äidinkielen pakollisuus säilyisi, ja tämän työryhmän ehdotuksen myötä kannustettaisiin yhä enemmän jatkossa matematiikan mutta myös sen toisen kotimaisen kielen opiskeluun, ja pidän sitä myös itse ihan myönteisenä.

Entisenä opettajana, taikka ehkä nykyisenäkin opettajana, pidän myönteisenä myös sitä, että lukioihin pikkuhiljaa tuodaan näitä oppiainerajat ylittäviä tehtäviä myös ylioppilastutkintoihin. Meidän lapset ja nuoret kasvavat sellaisessa maailmassa, että enää näitä selkeitä rajoja ei ole, ja siksi näen tämän erittäin myönteisenä ja myös sen, että kuuden tunnin kokeista voidaan hyvin siirtyä hieman tiiviimpiin, neljän tunnin, kokeisiin.

14.08 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen piti erinomaisen puheenvuoron hieman laajemmin kuin mitä tämä hallituksen esitys koskee, ja sinänsä hallituksen esitys on hyvä esimerkki siitä, että meidän ylioppilastutkinnon tulee elää mukana siinä, miten maailmakin elää. Tietenkin herää kysymys, millä tavalla meidän ylioppilastutkinto suhtautuu taas muiden maiden vastaaviin tutkintoihin, jolloin taas meidän tehtävä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

kysyä, millä tavalla suomalaiset nuoret ovat tasaveroisessa asemassa, kun lähdetään hakemaan korkeakoulupaikkaa, on se sitten Suomesta tai muualtapäin maailmaa.

Siltä osin kuin lähdetään katsomaan meidän kansallisen tason kehittämistä, on syytä kysyä, millä tavalla myös meidän ylioppilastutkinto toimii entistä parempana avaimena kohti jatko-opintoja korkea-asteella, mutta samaan aikaan meidän tulee kysyä myös, mitä me teemme niille hakijasumille, jotka ovat kertyneet viimeisten vuosien aikana meidän korkea-asteen oppilaitosten oville, ja meillä on myöskin vastuu näistä nuorista, kuten niistä tulevista nuorista, jotka tulevat korkea-asteen opintoihin.

14.09 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Itse tämä hallituksen esityshän on oikein hyvä. Niin kuin täällä todettiin, sehän on luonteeltaan lähinnä tekninen.

No, ymmärrettävästi tässä nousi nyt keskusteluun tämä puheenjohtaja Lehikoisen työryhmän tuore esitys ylioppilaskokeen uudistamisesta. En ole sitä työryhmän esitystä kerinnyt lukemaan, niin että olen lähinnä lehtitietojen varassa.

Mutta itse nyt tässä yhteydessä korostaisin erityisesti ylioppilastutkinnon yleissivistävän tehtävän ja merkityksen painotusta. Siis kuulun niihin humanisteihin ja yhteiskuntatieteilijöihin, jotka eivät suhtaudu suopeasti siihen, että historian, aatehistorian, kulttuurihistorian, ylipäättänsä historiallisen tietoisuuden, merkitystä vähäteltäisiin. Sen takia haluamme sosiaalidemokraatteina tätä uudistusta katsoa myöskin tästä viitekehyksestä käsin, niin että tämä yleissivistävä tehtävä säilyy ja vahvistuu.

14.10 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja. Edustaja Lauslahti nosti laajemmin tätä ylioppilastutkinnon merkitystä tulevaisuudessa yliopistoon pääsyn pääasiallisena kriteerinä ja nosti myös sen huolen, mitä tehdä niille, jotka siellä jonossa jo ovat. Siksi minusta onkin tärkeää, että huolehditaan riittävän pitkistä siirtymäajoista sitten, kun tehdään isompia uudistuksia, ja tulevaisuudessaakin täytyy olla muitakin reittejä kuin ylioppilastutkinto sisään pääsyn ehtona.

14.11 Kimmo Kivelä ps: Arvoisa puhemies! Vaikka nyt ollaankin näissä puheenvuoroissa melko kaukana tästä varsinaisesta hallituksen lakiesityksestä, joka on tekninen, niin kyllä meidän on vakavaa keskustelua yhteiskunnassa käytävä siitä, minkälaisen ylioppilastutkinnon me tulevaisuudessa haluamme.

Suuresti arvostamani kokenut kansanedustaja Jukka Gustafsson puhui aivan oikein humanististen ja yhteiskuntatieteellisten aineiden ja ylipäättänsä siis ihmisenä kasvun asiasta. On sanottu, että ylioppilastutkintovaiheessa ihminen on viisaimmillaan, ja tästä tulee pitää kiinni suurena arvona. Nimittäin silloin ollaan harhapolulla, jos lähdetään jo siinä vaiheessa, kun aloitetaan lukio-opinnot, tähtäämään vain tiettyjen aineitten menestyksekkääseen opiskeluun ja sitten ohitetaan ikään kuin turhina jotkut muut. Tämä on sellaista, mikä kenties elämässä tulee sitten toisaalla vastaan ja pahimmissa tapauksissa johtaa siihen, että meille syntyy joittenkin tiedonalojen jättiläisiä mutta kokonaisvaltaisessa ihmisyyden ymmärtämisessä monella tapaa kääpiöitä.

14.13 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kysymys todellakin on vähän teknisluonteisemmasta asiasta, halusin oikeastaan myös minä osaltani käyttää tämän puheenvuoron edustaja Gustafssonin innoittamana siitä, että mielestäni me puhumme hyvin tärkeästä asiasta, kun puhumme ylioppilastutkinnosta, sen merkityksestä ja siitä, että sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

tulee antaa nimenomaan eväitä elämään, siihen, että ymmärtää asioita kokonaisvaltaisesti. Ja juuri silloin nämä tällaiset humanistiset painotukset — yleissivistävyys, historiallisuus ja myös tämä ihmisenä kasvaminen, minkä edustaja Kivelä tuossa erinomaisessa puheen-
vuorossaan aiemmin sanoi — ovat hyvin tärkeitä.

Myös minä kyllä lukeudun siihen oppiluokkaan — jos näin voi sanoa — joka katsoo tätä kokonaisvaltaisuutta. Ja kun sanottiin, että nuori on viisaimmillaan silloin ylioppilaskirjoitusten aikaan, niin varmaan myös uteliaimmillaan, ja silloin on hyvin tärkeää myös antaa sellaista oppia ja tavallaan kasvatusta elämään, että ihminen oppii itsenäisesti olemaan utelias, kriittinen maailmankansalainen ja samalla tavalla myös sitten ymmärtämään kokonaisuksia, historiaansa, yhteiskuntaansa ja yleisesti humanistisia painotuksia.

14.14 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Olisin oikeastaan nyt, kun puhutaan lukiosta ja lukion oppimäärästä, muistuttanut siitä, että Lukiolaisten Liitto on toivonut kotimaisten kielten opiskeluun vapaaehtoisuutta sekä ruotsin kielen opiskeluun vapaaehtoisuutta. Itse asun Hyvinkäällä, ja meidän nuorisovaltuustolta kysyttiin, että mikäli tämä kielikokeilu nyt tulisi, olisiko Hyvinkään kaupunki valmis ottamaan tämän kokeilun toisen kotimaisen kielen vapaaehtoisuudesta, ja Hyvinkään nuorisovaltuusto suhtautui tähän hyvin myönteisesti.

Toivoisin, että hallitus kiirehtisi sitä esitystä koskien näitä kielikokeiluja. Sitä odotetaan, ja erityisesti ne henkilöt, joihin tämä kohdistuu, toivovat näitä kokeiluja. Kun me aina puhumme siitä, että meidän pitäisi kuunnella niitä, joita päätökset koskevat, niin olisi erittäin hyvä, että tämäkin asia etenisi. Tällöin vapautuisi myös resursseja ihmisille suuntautua muihin aineisiin tai muihin kieliin omien taipumustensa mukaisesti.

14.15 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Ylioppilastutkinnon osalta vielä palaan arvokkaita kommentteja esittäneiden edustajien näkökulmiin, ja nostaisin sen esille juuri näin, että ylioppilastutkinto on erittäin tärkeä osa myös siinä tulevaisuudessa, millä tavalla astutaan korkea-asteen opintoihin. Mutta samalla tulee ehdottomasti varmistaa, että niillä opiskelijoilla, jotka eivät ole esimerkiksi heränneet vielä lukioaikana skarppaamaan, saamaan erinomaisia arvosanoja, tulee olla jatkossakin mahdollisuus myös astua korkea-asteen opintoihin muita polkuja pitkin, esimerkiksi suorittamalla osan opinnoista avoimen kautta ja sitä kautta askeltaen korkea-asteen opintoihin — tai tarvittaessa myöskin pääsykokeet — ja voi sanoa, että meillä on tiettyjä aloja, joilla myös tarvitaan soveltuvuuskokeitakin ehkä täydentämään näitä sisäänpääsykriteereitä. Siltä osin on aina paikka sanoa, että ei riitä pelkästään se, että uudistetaan ylioppilastutkintoa, vaan katseen tulisi olla ennen kaikkea myös siinä, mitä siellä meidän lukiomme opintojen aikana tehdään ja millä tavalla meidän koko lukiotamme tulee kehittää, jotta sitten ne akateemiset edellytykset astua kohti korkea-asteen opintoja ovat riittävän vahvat.

14.16 Tuomo Puumala kesk: Arvoisa puhemies! Todella tämä käsittelyssä oleva esitys on tekninen ja hyvä, tarpeellinen esitys. Mutta jatkossahan meille tulee tarvetta keskustella tästä ylioppilastutkinnosta vähän laajemminkin. Aivan kuten varapuheenjohtaja Lauslahti valiokunnasta tässä äsken sanoi, on tarvetta keskustella myös lukion kehittämisestä. Tämä keskustelu lienee aika lähellä.

Itse ajattelisin, että ylioppilastutkinto ei välttämättä olisi se ainoa tai keskeisin kehittämisen kohde, vaan itse näkisin pikemminkin niinpäin, että lähtisimme rakentamaan sinne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

lukioon tuommoista portfoliotyypistä ajattelua, jossa opiskelija jo ensimmäisestä vuodesta alkaen rakentaa itsellensä oppiainerajojen yli menevää vaikkapa esseisiin perustuvaa osaamista, kehittää osaamistaan toisena opiskeluvuonna, kolmantena vuonna ollaan jo minigradussa, ja tällä portfoliolla olisi sitten relevanttiutta, kun haetaan korkeakouluopiskeluihin. Se voisi olla paras tapa kehittää tuota tutkintoa. Ylioppilastutkintoakin tarvitaan, mutta ehkä tämmöinen portfoliotyypinen ajattelu nimenomaan suhteessa jatko-opintoihin voisi olla paras ja kehittää eniten lukiota. Silloin kehittäminen ei tapahtuisi vain ylioppilaskirjoitusten ehdoilla vaan pystyttäisiin aidosti ylittämään oppiainerajoja ja etenemään oppilaan omien vahvuuksien perusteella, myös jo erikoistumaan ja löytämään omaa osaamisaluetta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

14.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tästä valiokunnan puheenjohtaja Puumalan puheenvuorosta on hyvä jatkaa, ja olemme hyvinkin samaa mieltä. Meillähän itse asiassa monissa taito- ja taideaineissa on tämäntyyppisiä mutta ei olekaan niille nuorille, joiden vahvuudet löytyvät vaikkapa entisen ministeri Gustafssoninkin esille nostamista reaaliaineista taikka kielistä tai muista, joten olisi hyvä, että sinne tulisi samanlaiset, että voisi osoittaa sitä syvää harrastuneisuutta, kiinnostusta ja ehkä jonkinlaisia näyttöjä sitten suorittaa siellä — olen siitä samaa mieltä.

Edustaja Gustafssonille, joka nosti esille tämän reaaliasian: Tässä puheenjohtaja Lehiköisen johdolla tehdyssä esityksessä mennään nimenomaan siihen suuntaan. Mutta voisin jopa olla Gustafssonin kanssa samaa mieltä, että voitaisiin ottaa vieläkin reilumpi askel, sillä tässä esityksessä valikoima muuttuisi niin, että kun nyt muut kolme koetta voidaan valita matematiikan, toisen kotimaisen kielen, vieraan kielen ja reaaliaineen joukosta, niin vastedes olisi pakollisten joukossa yhden reaalin sijaan joko kaksi reaaliainetta tai yksi reaaliainetta ja yksi vieraan kielen koe. Tämä voisi olla jopa tiukempikin ja ehkä enempiikin sinne reaaliinkin painottuva, mutta nimenomaan tässä on nyt tätä ajatusta, tässä puheenjohtaja Lehiköisen työryhmän tekemässä esityksessä, jota entinen ministeri Gustafsson piti esillä ja jota myös itse haluan vahvasti tukea.

14.20 Tiina Elovaara ps: Arvoisa puhemies! On ollut ilo kuulla näitä puheenvuoroja, ja tämä itse esitys on myönteinen, ja toivoisin, että tähän suuntaan liikuttaisiin laajemminkin, ja puhun nyt oppiaine- ja oppilaitosrajojen joustavuudesta. Eli kun meillä on olemassa joku tutkinto ja monissa oppilaitoksissa on esimerkiksi vapaasti valittavien aineiden osuus, niin näitä tutkintoja voitaisiin hyväksilukea, kun se on opiskelijan etu, ja integroida myöskin, koska nyt on niin, että työelämä on sirpaloitunut, ja kun tekee yhden tutkinnon ja on mahdollisesti opiskeltava toinen, niin siinä on hyvin laajoja opintopistekokonaisuuksia. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että voidaan myöskin katsoa, että joku vastaava tutkinto on saman arvoinen ja sillä voi toteuttaa tiettyjä asioita, ja toivoisin, että tähän suuntaan meidän opiskelijajärjestelmämme uskaltaisi mennä vielä entistä enemmän.

14.21 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä. Ylioppilastutkintoa pitää kehittää, ja sen pitää tulla tähän päivään. Ylioppilastutkinto suoritetaan sähköisesti tulevaisuudessa. Siinä pitää olla valppaana, sillä yhdenvertaisuus pitää turvata kaikkialla Suomessa. Tarkoitan lähinnä tätä teknistä suoritusta, laitteiden ja ohjeistuksen niihin pitää olla yhdenvertaisia koko Suomessa. Kun on kyselty oppilailta sähköisestä ylioppilaskirjoituksesta, monet ovat olleet vähän epävarmoja suorituksestaan, joten tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

siirtymän tähän sähköiseen pitää olla sitten hyvin laadittu, ja siinä ei saa tulla sitten tällaisia ongelmia tulevaisuudessa vastaan.

14.22 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Jatkaisin sen erinomaisen puheenvuoron innoittamana, joka tuli sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Puumalalta näiden portfolioiden rakentamisen osalta, että ei pelkästään rikota oppiainerajoja siellä lukiossa. Tältä osin edustaja Heinonen nostikin ensimmäisessä puheenvuorossaan sen esille, että työryhmä, joka julkaisi esityksensä eilen, esitti myös sitä, että siellä meidän ylioppilastutkinnossa olisi niitä osuuksia, joissa tulee oppiaineen ylittäviä kysymysosioita.

Mutta yhtä lailla tässä on syytä kysyä, millä tavalla rikotaan ja hämärretään myös lukion ja korkea-asteen välisiä rajoja entistä tiiviimmin, jotta se askeltaminen kohti sitä korkea-astetta olisi sitten mahdollisimman matala niillä meidän nuorilla, ja tältä osin on syytä löytää uudenlaisia toimintamalleja, joilla tiivistetään lukioiden ja korkea-asteen opinahjojen yhteistyömalleja. Tässä otan yhden esimerkin: Esimerkiksi Turussa on sovittu Turun yliopiston ja Turun kaupungin välillä siitä, että Turun lukioissa voidaan opiskella Turun yliopiston kursseja ja ne ovat sitten myöskin hyväksi luettavissa myöhemmissä opinnoissa. Sitä myöten myöskin vauhditetaan korkea-asteelta valmistumista ja myös sitä, että nuori löytää helpommalla tavalla sen tulevan unelma-ammattinsa.

14.23 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Ihan noin omien lasteni kohdalta tekemieni huomioiden mukaan olisi erittäin hyvä, jos koko maassa olisi sillä tavalla tasapuo-lista opiskella, että esimerkiksi kieliä olisi mahdollista valita myöskin muualla yhtä paljon kuin pääkaupunkiseudulla ja että kouluissa olisi resurssit siihen, että oppilaat pääsisivät valitsemilleen kursseille. Nyt näin ei ole. Kaikille kursseille ei sovi, taikka sitten näitä kursseja pitää siirtää hirveän kauas ja asiat ikään kuin siirtyvät eteenpäin — senhetkinen kiinnostus, joka tässä ja nyt on, jää tavallaan saavuttamatta. Tähän asiaan pitäisi tehdä jotakin muuta.

Sitten tämä muittenkin tutkintojen huomioiminen on todellakin tärkeä asia. Nimittäin tosiasia on se, että osa tietysti lähtee peruskoulusta ei lukioon vaan muihin toisen asteen koulutuspaikkoihin. Olisi erittäin hyvä asia, että jos saa suoritettua vastaavan tutkinnon kuin mikä ylioppilastutkinto on, kolmivuotisen koulutuksen, niin siitä voisi hakea eteenpäin myöskin muille aloille kuin sille omalleen, esimerkiksi siten, että jos hankkii lähihoitajakoulutuksen, niin se tie ei siitä seuraavaksi olisi välttämättä sairaanhoitaja, vaan se saattaisi olla esimerkiksi ekonomi. Voisi hakea siis muualle, kuin miltä sitä peruskoulutusta on. Tämä olisi erittäin hyvä asia.

Erittäin ilolla kyllä sitten otan vastaan myöskin sen, että voisi olla pari reaaliainetta, yksi vieras kieli ja kotimainen kieli, mitkä on pakollista kirjoittaa silloin, kun ylioppilastutkintoa on tekemässä. On muistettava se tosiasia, että kaikki, jotka kirjoittavat ylioppilaaksi, eivät suinkaan hakeudu yliopistoihin. Osa hakeutuu korkeakouluihin, osa hakeutuu hieman alempaan koulutustasoon, osa haluaa taideaineita opiskella, osa haluaa kädentaitoaineita opiskella. Myöskin näille pitäisi pystyä antamaan sellainen arvo, joka niille kuuluu tässä maassa, koska tosiasia on, että me tarvitsemme ihan kaikkia ihmisiä, ja olisi erittäin hyvä, jos me pystyisimme pitämään meidän nuoremme tasaveroisina ja tasa-arvoisina tässä yhteiskunnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

14.26 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sattuipa sopivasti, että edellinen puhuja päätti puheenvuoronsa kohtaan tasa-arvoinen koulutusmahdollisuus. Olin ajatellut itsekkin tässä puheenvuorossa nyt alleviivata, arvoisat edustajat, sitä tosiasiaa.

Me olemme puhuneet täällä äärimmäisen hyviä puheenvuoroja ylioppilastutkintoon liittyen, nuorten mahdollisuuksiin liittyen, erilaiseen tulevaisuuteen liittyen. Meillä on nyt sitten todellinen päätöksenteon paikka taas ensi viikolla hallituspuolueilla. Nimittäin silloin koittaa kehysriihi ja kehysriihen päätökset, jolloin päätetään muun muassa koulutuksen rahoituksesta, oli se sitten lukiotason tai ammatillisen koulutuksen rahoitus, korkeakoulut, peruskoulut, tasa-arvon peruspilarit. Ja minä nyt kyllä vetoan — käytän tätä tilaisuutta hyväkseni, koska tämä keskustelu täällä näin laajasti alkoi ja täällä on niin paljon hallituspuolueiden edustajia — että voittehan toimia siellä kehysriihessä nyt siihen suuntaan, että näitä kohtuuttomia koulutusleikkauksia perutaan, tullaan takapakkia, otetaan sieltä nyt sitten vähän tällaista potkua tulevaisuuteen. Tehkää viisaita päätöksiä siellä kehysriihessä, koska niin kauan kuin koulutusleikkaukset ovat tällä tasolla kauttaaltaan [Puhemies koputtaa] ja kaikki asiantuntijat sanovat, että on tuhoisaa tulevaisuuden kannalta näissä massamitoissa leikata, niin siinä vaiheessa nämä puheet saattavat kuulostaa hieman kauniilta puheilta, jos kuitenkin teot puhuvat aivan toista.

14.27 Sari Multala kok: Arvoisa puheenjohtaja! Lukioista onneksi ei ole tarvinnut leikata tällä kaudella. Itse asiassa tällä hetkellä käsitteillä on myös erityislukion rahoitusuudistus, joka ei sinällään sisällä leikkauksia, mutta uudistetaan kuitenkin sitä rahoituspohjaa.

Takaisin tähän asiaan. Hallituksen esitys sinällään on kannatettava, mutta koska tässä on otettu jo vapauksia muutenkin keskustella laajemmin lukioden uudistamisesta ja ylioppilastutkinnosta, niin teen sen myös itse. Lukioilla, voidaan sanoa, on ainakin kolme tärkeää tehtävää: Yleissivistävyys ja toisaalta tarvittavien tietojen ja taitojen tarjoaminen sitten jatko-opintoihin. Ja kolmas, vielä tärkeämpi tehtävä, joka on koko meidän koulujärjestelmämme ehkä tärkein tehtävä, on opettaa oppimaan elämänikäisesti.

Meillä on erilaisia ihmisiä, oppilaita, lukioissa, ja pitää muistaa, että tälläkin hetkellä esimerkiksi erityislukioissa jätetään aika paljon jopa niitä pakollisia kursseja lukematta, koska halutaan painottaa johonkin tiettyyn erityisalaan. Ja toisaalta meillä on lukion tuntijakokokeilu. Näiltä pohjilta voidaan myös varmasti jatkossa ottaa niitä parhaita käytäntöjä käyttöön laajemminkin kuitenkin vaarantamatta sitä tärkeää yleissivistävää lukion tehtävää.

14.29 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Tämä on ollut todella hyvää keskustelua. Enkä ole siitäkään, mitä edustaja Viitanen sanoi, yhtään pahana. Totta kai tämä on tätä hallitus—oppositio—asiaa. Eivät nämä koulutusleikkaukset todellakaan kenenkään mielestä mukavia ja miellyttäviä ole, ja ei niitä nyt suurella sydämellä puolustella. Ikäviä asioita, ja kun se vielä jatkuu edellisen hallituksen jäljiltä.

Tässä on ollut sana "yhteistyö" monessa kohtaa esillä. On yhtäältä puhuttu oppiaineiden yhteistyöstä, integraatiosta oppiaineitten välillä, sitten on puhuttu oppilaitosten yhteistyöstä. Tämä on erittäin tärkeätä, mihin edustaja Lauslahtikin tässä jo viittasi, että esimerkiksi lukiovaiheessa voitaisiin joitakin yliopistotasoisia opintoja tehdä. Olen itse joidenkin yliopistojen rehtoreiden kanssa puhunut siitä mahdollisuudesta, että lukiolaisilla olisi eräänlaisia tet-mahdollisuuksia "haahuilla" viikko kaksi yliopistolla ja uteliaalla nenällä haistel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

la sitä yliopiston ilmapiiriä. Tällä tavalla kenties vältettäisiin vääriä valintoja, kun saataisiin jo alkujaan tietoa.

Ja sitten kyllä pääsykoejärjestelmää pitää uudistaa. Professori Lonka aikoinaan, tästä on varmaan toistakymmentä vuotta, sanoi, että hän ei innostunut mistään mieskiintiöistä opettajakoulutuksessa mutta hän kaipasi eräänlaista rupusakkikiintiötä, että tulisi vähän erilaisia opettajapersoonia. Kyllä esimerkiksi itse näen hyväksi sellaisten kannalta, jotka eivät ole koulussa välttämättä kuuden laudaturin ja kymppien oppilaita, ettei kaikkia valittaisi pääsykoe plus lähtöpisteet -perusteella, vaan osa valittaisiin pelkän pääsykokeen perusteella, koska näissä saattaa olla hyvin motivoituneita alalle hakijoita.

14.31 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron edustaja Gustafssonin ja edustaja Lauslahden puheenvuorojen jälkeen, joita pidin mahdottoman avarina ja hyvinä. Itse olin matikkakoululainen, ja kun ajattelen sitä kouluaikaa silloin versus nyt tätä aikaa, niin en lähtisi liian tuimasti korostamaan ylioppilastutkinnon merkitystä siirtymisessä yliopistoon, niin kuin minäkin aikoinaan tein. Kun ajattelee, että eivät ne poikanuijat ole kovin paljon muuttuneet siitä ajasta, kun itse olin koulussa, ja vieläkin tyttöjen ja poikien epätasa-arvoa on, niin kyllä pitäisin tärkeänä sitä siirtymävaiheen runsautta: miten ylioppilastutkinnosta siirrytään korkeakouluun.

Ja vaikka olen matikisti, haluan korostaa myös kulttuurin, reaaliaineiden, taide- ja sivistysaineiden suurta merkitystä. Se on ihmisen kehitykselle äärimmäisen tärkeää. Vaikka hän myöhemmin sitten suppeammalla tavalla edistyi elämässään miten pitkälle hyvänsä, hänen täytyy se pohjansa tuntea: millä tavalla suomalaisuus, miten meidän taiteemme, miten tämä kokonaisuus, on syntynyt ja mitä pitää säilyttää. Vaikka olen matikisti ja kannatan lisää matemaattisia aineita kouluihin, en lainkaan ole lämmin suositteleva tälle vapaaehtoisuudelle. Pikemminkin kannatan pakkoruotsiakin sen vuoksi, että — ainakin sitä maailmaa ajatellen — mikä vähänkin oli vapaaehtoista, niin kyllä me poikanuijat lähdimme mopon selkään silloin, tai tänä päivänä omiin harrastuksiin. Vähän pakko on kaikkien opiskella perusopintoja aikanaan. [Jukka Gustafsson: Erinomainen puheenvuoro!]

14.33 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Ylioppilastutkinto on Suomessa kaikille oppilaille sama, ja sen painoarvon on tarkoitus tulevaisuudessa olla vielä nykyistä suurempi, kun verrataan sitä näihin pääsykokeisiin. Koulutuksen tasa-arvon säilyttäminen on sen tähden äärimmäisen tärkeää, se, että sama koe on kaikilla oppilaille, olivat he sitten opiskelemassa Pohjois- tai Itä-Suomen pienissä lukioissa tai sitten Etelä-Suomen kaikissa mahdollisissa rankkeerauksissa kärkisijoja pitävissä lukioissa.

Vaikka täällä on käyty keskustelua siitä, että nämä koulutusleikkaukset eivät suoranaisesti lukioihin ole kohdistuneet, kuitenkin kunnissa on jouduttu tekemään sellaisia ratkaisuja, että esimerkiksi, kuten täällä edustaja Tolppanen nosti hyvin esille, mahdollisuudet lukea eri kieliä saattavat olla rajoitettuja pienissä lukioissa ja on päädytty muun muassa tällaisiin niin sanottuihin puolikaskursseihin, joilla opiskelija joutuu sitten opiskelemaan sanotaan nyt vaikkapa jonkun ranskan kielen kurssin puolittain itsenäisesti. Täytyy kyllä nostaa hattua kaikille niille pienten lukioitten vähän harvinaisempien kielten opiskelijoille, jotka jaksavat puurtaa läpi näitä tämäntyylyisiä tilanteita, koska jotenkin ajattelee ainakin näin ulkopuolelta, että ehkäpä jonkun reaaliaineen opiskelu puolikaskurssina itsenäisesti saattaisi sujua huomattavasti helpommin kuin esimerkiksi näitten kielten kurssien läpikäyminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

Toivoisin, että tämäntyypisiltä leikkauksilta, mitä esimerkiksi oman kotikuntani Lapinlahden taidelukiossa on jouduttu tekemään, voitaisiin välttyä, ja kyllä silloin katse kääntyy tänne eduskuntaan ja erityisesti hallitukseen, joka on tällä koulutuspoliittisella linjallaan vaikuttanut näitten asioitten realisoitumiseen siellä kuntatasolla.

14.35 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Todella kuuntelin niin hartaasti, että tuskin huomasin, että oma vuoroni jo koitti. Nimittäin tässä puhuttiin kyllä asiaa, että katse kääntyy nyt tänne eduskuntaan ja hallituspuolueisiin, ja tosiaankin mahdollisuus tehdä koulutusleikkauksille jotakin on hyvin käsillä — meillä on aivan pian kehysriihi — ja haluaisinkin osaltani pistää paineita.

Tältä osin haluaisin, puhemies, tässä puheenvuorossa kiittää edustaja Juhantaloa minusta hienosta puheenvuorostaan. Oli hyvin tärkeää, että hän tunnusti kulttuurin ja taito- ja taideaineiden merkityksen ihmisen luovuudelle ja kasvulle ja sitä kautta koko yhteiskunnan hyvinvoinnille. Allekirjoitan täysin kyllä nuo sanat ja haluan sanoa, että hieno puheenvuoro. Harmi, että hän kerkesi lähtemään, mutta kiitokset menevät varmasti perille.

Ja minusta edustaja Kivelä sanoi kyllä ihan rehellisesti sen, että ei kukaan täällä mielellään näitä koulutusleikkauksia tee. Hyvä, että sanoitte, kiitos siitä, ja siksikin kannustan nyt teitä — edustaja Kivelää ja koko hallituspuolueiden joukkiota, joka täällä runsaslukuisesti tänään on — toimimaan budjettikehysriihessä siten, että nämä koulutusleikkaukset pahimmilta osiltaan perutaan. [Timo Heinonen: Ai myös ne, mitä te teitte?] Minä varmasti tuen teitä siinä suhteessa ja uskon, että koko oppositio antaa tukensa sille, että hallitus tekisi koulutuksen osalta peruutuspäätöksiä ja peruisi näitä leikkauksia. Aika on todella käsillä, ja me seuraamme hyvin tarkasti oppositiosta käsin, mitä näille asioille tulee tapahtumaan ensi viikolla.

14.36 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä mentiin jo osittain tuohon korkeakoulumaailmaan, niin nyt on hyvä muistaa, että puolet hakijoista jää joka vuosi ovien ulkopuolelle. Puolet hakijoista jää joka vuonna ulkopuolelle. Esimerkiksi vuonna 2010 korkeakoulun ovien ulkopuolelle jäi 100 000 nuorta. Tämä on iso ongelma meillä. Tähän pitää jollakin tavalla puuttua.

Siitä, onko pääsykoejärjestelmä hyvä vai ei, voi tietysti olla monta mieltä, mutta tosiasiahan on, että pääsykoejärjestelmä tekee sen, että osa kirjoista opetellaan suurin piirtein ulkoa, jotta osataan vastata siten, että hauki on kala. Se on kala, mutta olisi kiva, jos se muistettaisiin sen jälkeenkin.

Sen lisäksi erittäin monet käyvät erittäin pitkiä harjoituskursseja, jopa vuoden mittaisia, jotta pääsisivät yliopistoon. Sehän on tietenkin yksi tie, mutta onko se se järkevä tie — sitä olisi hyvä miettiä.

Olisi myöskin hyvä miettiä, voisiko meillä olla samankaltainen järjestelmä kuin aika monessa Euroopan maassa on, että kaikki halukkaat pääsevät sisälle ja karsinta tapahtuu sitten varsinaisesti siellä opiskeltaessa.

Tähän samaan yhteyteen voitaisiin sitten ottaa se, että me nostaisimme jälleen jonkinlaiselle tasolle myöskin alemman korkeakoulututkinnon, jota tänä päivänä ei tunnuta juurikaan arvostettavan, vaan täytyy saada se ylempi tutkinto.

Sitten se mahdollisuus vähän vapaampaan liikkumiseen yliopiston sisällä aihepiiristä toiseen. He ovat aika nuoria vielä siinä vaiheessa kun pääsevät sinne sisälle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

Ja sitten vielä yksi tärkeä muutos, mikä minun mielestäni pitäisi saada: meidän pitäisi saada vähän näitä opiskeluaikoja lyhyemmiksi. Kyllä hieman lyhyemmälläkin ajalla kuin seitsemällä vuodella maisterin paperit saa.

14.38 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen täällä kehotti perumaan koulutusleikkaukset. Ehkä hän tarkoitti niitäkin, mitä hän oli itse tekemässä [Pia Viitasen välihuuto] edellisessä hallituksessa. Minusta on kuitenkin rehellistä todeta se, että kun Suomessa on jouduttu säästämään, kun talous ei ole kasvanut vuosikausiin mihinkään, niin sitä ei olisi voinut tehdä, ellei toiseksi suurimpaan pääluokkaan myöskin olisi koskettu. Muun viestin antaminen on mielestäni ihmisten harhauttamista. Mutta totta kai hallitus varmaan kehysriihessä nyt katsoo ei näitten säästöjen peruuttamista vaan näitä kipukohtia, joita koulutustutkimuksen mukaan toisella asteella on — sitä, mitä liikkumavaroja erittäin ahtaissa raameissa on. Ja se on tärkeätä. Mutta vielä korostan sitä, että kun me teemme nyt jo satatuhatta euroa vuosittaista velkaa sinne äitiyspakkaukseen jokaista syntyvää lasta kohden, niin ei sitä näinkään voi jatkaa.

Yleissivistävä koulutus on erittäin tärkeä, lukiokoulutus, myöskin tämmöiset teemaluokit ovat tärkeitä, kuten ruokalukio, jota ollaan kotiseudullani perustamassa. Samaan aikaan kyllä tässä koulutuksessa täytyy nähdä tarve nopeisiinkin muutoksiin, kun työelämä muuttuu hyvin nopeasti. Esimerkiksi Lounais-Suomessa nyt joudutaan tekemään aika paljon [Puhemies koputtaa] aikuisten muutokoulutusta ja nimenomaan työorientoitumiskoulutusta, ja se on tärkeätä, jotta saamme niitä työpaikkoja ihmisille ja hyvinvointia turvattua.

14.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä koulutusleikkausasia on täällä usein käsitelty. Edustaja Ala-Nissilä, te olette samassa valiokunnassa kuin minä, valtiovarainvaliokunnassa, ja voitte varmasti allekirjoittaa sen, että sielläpä ei ole kovin moni — ei ekonomisti, koulutusalan asiantuntija tai kukaan — asiantuntija sanonut, että olisi millään tavalla tässä vaiheessa viisasta tai edes perusteltua leikata [Timo Heinosen välihuuto] koulutuksesta sillä mitalla, millä tämä hallitus on tekemässä jo edellisten leikkausten, rankkojen leikkausten, päälle. Kyllä me muistamme sen viime vaalien "enää ei koulutuksesta leikata" -lupauksen, joka valitettavasti petettiin. Edustaja Ala-Nissilä, te viittasitte tässä velkaan. Te tiedätte varsin hyvin — olemme käyneet nämä keskustelut hyvin usein: SDP:n vaihtoehto ei leikkaisi koulutuksesta mutta ottaisi vähemmän velkaa ja myös tekisi erilaisia arvovalintoja. Olemme useasti täällä keskustelleet muun muassa veronkevennyksistä, että kuinka tällä hallituksella on varaa antaa hyväosaisimmille veronkevennyksiä ja samaan aikaan tehdä leikkauksia. Tämä on tuttu tarina. Tämä keskustelu tulee jatkumaan varmasti tulevina viikkoina myös tänä keväänä.

14.41 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Todellakin keskustasta on sivistyspuolue. Me puolustamme aina koulutusta, se on selvä asia. Olemme sitä varten laittaneet Suomea kuntoon, että koulutusta voidaan rahoittaa myöskin tulevaisuudessa. Koulutusmenothan merkittävästi kasvoivat vuosituhannen ensimmäisellä vuosikymmenellä, tästä on turha väittää muuta. Teidän vastalauseennehan on tällaista pöyhöpopulismia: että Sitran pääomista vietäisiin osa pois. Sehän on nimenomaan tutkimukseen ja koulutukseen tähtäävää toimintaa, ja näin itsenäisyysvuonna olisitte siitäkin puolet vieneet budjetin yleiskatteeksi kertaluonteisiin menoihin. Minä käyttäisin siitä sanaa pöyhöpopulismi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

14.42 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt on puhe koulutuksesta, niin sanoisin nyt, että tämä pöyhöpopulismi, mihin edustaja Ala-Nissilä tässä viittaa, tarkoittaisi meidän vaihtoehdossamme muun muassa sitä, että investoimme homekoulujen korjaamiseen. Eikö tämä olisi se aika, jolloin pistetään lasten työpaikat ja opettajien työpaikat eli koulut kuntoon? Nyt jos koskaan olisi perusteltua korjata homekouluja, korjata päiväkoteja, kirjastoja. Tässä on meidän vaihtoehtomme. Olen hyvin pahoillani, että edustaja Ala-Nissilä haluaa [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] nimittää sitä pöyhöpopulismiksi. Mutta tosiasia on se, että teillä on varaa laskea [Timo Heinosen välihuuto] satoja miljoonia hyväosaisien veroja mutta teillä ei ole varaa esimerkiksi kouluttaa ja antaa riittäviä resursseja lasten tulevaisuudelle. Te leikkaatte rajusti. Jopa talousasiantuntijat, ekonomistit, kaikki ovat sitä mieltä, että tämä on talouspoliittisestikin äärimmäisen hölmöä. Enemmänkin minä sanoisin tätä pöyhöksi, en sentään populismiksi mutta pöyhöksi kyllä, arvoisa puhemies. [Olavi Ala-Nissilä: Ei lukioista mitään leikata!]

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, täällä on paljon vastauspuheenvuoropyyntöjä, mutta muistutan, että tämä varsinainen aihe on tämä saksalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen. [Timo Heinonen: Ei siitä leikata mitään!]

14.43 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä todellakin ollaan kaukana nyt saksalaisesta kansainvälisestä ylioppilastutkinnosta, mutta en malta olla tähän yhteyteen sanomatta, että on hallituksen johtavien henkilöiden toimesta sanottu, että ei enää leikata, ja on varovasti raotettu sitäkin, että kun orastavaa jakovaraakin tulee, niin koulutus on kyllä aivan siellä prioriteeteissa saajana.

Mutta en malta olla tässä yhteydessä, edustaja Viitanen, sanomatta myös sitä, että niin tärkeä asia kuin homekoulujen korjaaminen on, niin pitäisi tarkemmin yhteiskunnassa selvittää, mistä se home aiheutuu. [Olavi Ala-Nissilä: Se epäonnistuu melkein järjestään!]

Puhemies Maria Lohela: Nyt edustaja Anttila listalta.

14.44 **Sirkka-Liisa Anttila kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä sanottiin äsken, että pitäisi selvittää, mistä se home aiheutuu. Tarkastusvaliokunnan mietintö löytyy tästä asiasta. Se on 50 miljardin euron urakka, kun ne homekoulut tai homerakennukset korjataan.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron siinä vaiheessa, kun keskusteltiin tästä ylioppilastutkinnosta. Muistutan sellaisesta tärkeästä asiasta, että Suomessa on erittäin tärkeää pitää jatkossakin koulutuksessa tasa-arvo. Kaikilla pitää olla oikeus päästä opiskelemaan niin pitkälle kuin into riittää ja mahdollisuudet riittävät. Sitä taustaa vasten, jos pelkästään ylioppilastutkinnon pohjalta jatkossa pääsee eteenpäin, niin se jakaa nyt sitten jo ihmiset menestyviin ja vähemmän menestyviin. Sen takia pitää olla erilaisia väyliä, jotta kaikilla on se koulutuksen tasa-arvoinen mahdollisuus edetä urallaan.

Sitten edustaja Ala-Nissilään yhdyn siinä, kun hän totesi, että koulutusta tarvitaan jatkossa. Meidän jokaisen pitää päivittää tietoja. Myöskin meidän kansanedustajien pitää päivittää tietojamme. Siis me olemme yhteiskunnassa, jossa jatkuvan koulutuksen tarve on olemassa kaikilla.

14.45 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on erittäin hyvä ja perusteltu. Lukio kansainvälistyy, niin kuin koko yhteiskuntamme, hurjaa vauhtia, ja on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

aivan älyttömän tärkeää, että lukiossa saavutetaan se tilanne, että kansainvälisetkin tutkimukset rinnastetaan suomalaisen ylioppilastutkintoon. Tämä on oikea tie.

On äärimmäisen tärkeää myös korostaa tässä pienten lukioiden asemaa, koska pienissä lukioissa suomalaisella maaseudulla eri puolilla Suomea tehdään erittäin arvokasta työtä, muun muassa kotikunnassani Ilomantsissa erittäin korkeatasoista työtä. Siellä on huomattu jo kauan sitten, että tämä lukiokoulutuksen saaminen mahdollisimman korkealle tasolle myös kaikkialla Suomessa on meidän suomalaisen yhteiskunnan suuri etu. Tässä yhteydessä on pakko mainita se, että kun yläasteen opetuksessa on käytetty, esimerkiksi Ilomantsin kunnan alueella käytetään, paljon samoja opettajia, saavutetaan tuplahyöty, saavutetaan se korkeatasoinen hyöty, että saadaan päteviä opettajia sekä lukioon että yläasteelle, mikä mahdollistaa nuorten etenemisen lukion kautta sitten vaikka minne asti, mihin sitten kunkin ihmisen koulutus ja hänen kykynsä ja tahtonsa suuntautuu.

Tärkeää olisi muistaa kuitenkin se, että talouden pitäisi olla kunnossa, niin kuin edustaja Viitanen on tässä keskustelussa tuonut esille tämän talouspuolen aika vahvasti. Totean siihen vain sen verran, että jos emme pidä Suomen taloutta kunnossa, edessä on sitten sellaiset säästöt, joita ei edes edustaja Viitanen halua, koska olemme kuitenkin kansainvälisten luottoluokittajien tarkastelun alla jatkuvasti. Jos siinä työssä epäonnistumme, nyt tehdyt leikkaukset, mitä edustaja Viitanen edustama puolue on joskus tehnyt ja mitä nykyinen hallitus on tehnyt, ovat lastenleikkiä sen rinnalla, jos emme laita taloutta kuntoon.

14.47 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Valitettavasti täytyy mennä tähän aiheeseen, jossa todettiin, että hallitus on tehnyt säästöjä. Hallitus ei ole tehnyt säästöjä lukioiden kohdalla. Siellä lisättiin 37 miljoonaa valtionosuusjärjestelmän sisällä oleviin säästöihin, jotta näitä säästöjä ei tulisi.

Tähän liittyen taas edustaja Essayahille pitää vastata, että meillä oli juuri kuntavaalit. Lukioiden rahoituksesta ja toimintaedellytyksistä vastaavat jokaisen meidän kotikunnat. Nyt on meidän tehtävämme huolehtia, että meidän kotikuntien lukioilla on riittävät resurssit hoitaa se tehtävä, joka niille kuuluu, ja mieluummin niin, että satsataan lukiokoulutukseen nykyistä enemmän siellä omissa kotikunnissa ja tehdään niitä päätöksiä, ollaan sitten hallituksessa tai oppositiossa. Turha on tässä hallitusta syyttää, vaan katsokaa myöskin peiliin [Pia Viitanen välihuuto] siellä omissa kotikunnissa itse, että mitä teette päättäjinä päätöksiä, opposition edustajat. Tuntuu välillä, että ristiriitaa on siinä, mitä siellä kotona kunnassa tehdään, suhteessa siihen, mitä täällä eduskunnassa tapahtuu.

Palaan vielä tähän hallituksen esitykseen siltä osin, että meidän on syytä pohtia, kun meillä on eurooppalainen koulutuksen viitekehys, millä tavalla meidän lukiomme ja tutkimomme asemoituu muualta saataviin vastaavan tyyppisiin tutkintoihin, jotta meidän nuoret olisivat tasaveroisessa asemassa koko eurooppalaisen koulutuskentän näkökulmasta. Tänä päivänä nuoret eivät pelkästään hakeudu täällä Suomessa korkeakouluun vaan saattavat hakeutua mihin tahansa Euroopan maahan. Tätähän me olemme toivoneet myöskin eurooppalaisittain, että meillä liikutaan Euroopan maiden välillä. Tämä hallituksen esitys on yksi tällainen pieni esimerkki siihen suuntaan.

14.49 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt haluaisin muistuttaa siitä asiasta, että opitun tulokset ovat myös kansainvälisiä. Siihen kuuluvat niin saksalaiset kuin suomalaiset ja muutkin tulokset, ja nyt tässä viitataan Pisa-tuloksiin, joiden lukeminen on tänä päivänä hyvin kylmäävää. Se oli aikaisemmin erittäin kunniakasta meille. Ja kun me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

tiedämme sen, että meillä osa oppilaista lähtee peruskoulusta niin huonolla lukutaidolla, ettei pysty lukemaan edes yhtä kirjaa alusta loppuun, ollaan aika huolestuttavalla tiellä.

Istuva hallitus on leikannut koulutuksesta, siitä me emme pääse yhtään mihinkään. Istuva hallitus ei voi mennä edellisten hallitusten selän taakse ja sanoa, että leikkasittehan tekin. [Timo Heinosen välihuuto] Kyllä, näin on tehty. On leikattu, se on totta. Pitääkö sitä linjaa jatkaa? Missä vaiheessa siihen saadaan piste? Eivätkö nyt jo näy ne tulokset, mitä leikkauksilla, valitettavasti, saadaan aikaiseksi?

Suomi on pieni maa. Meillä ei ole hirveän paljon sitä vientivoimaa, millä me voimme viedä. Me tiedämme sen. Meillä on olemassa ongelmia täällä, mutta me olemme aina olleet hyvä tietomaa, ja se on se asia, mihin meidän kannattaa panostaa: tietotaitoon, know-how'hun. Me voimme viedä tietotaitoa, me voimme opettaa myöskin muualla ja antaa oppia myös muille, koska meillä se taito on. Mutta jos sieltä viedään rahat pois, jos opettajien opettamisesta kaikilla alueilla — nyt en puhu pelkästään peruskoulunopettajista, vaan kaikilla aloilla, maistereiden opettamisesta — viedään rahat pois, niin hukka meidät perii. Meillä ei ole sitten enää mitään. Mutta ei meillä ole paluuta, kuulkaa, agraariyhteiskuntaakaan. Meidän on pysyttävä mukana tässä kehityksessä, mikä tässä globaalissa maailmassa on.

14.51 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin lukeminen on erittäin tärkeä taito, ja kas kummaa, meillä on muuten itse asiassa tällä viikolla valtakunnallinen Lukuviikko, jota vietetään kouluissa ja kirjastoissa. Toivottavasti myös kansanedustajilla on aikaa lukea muuta kuin asiakirjatekstejä.

Kansainvälinen liikkuvuus, globalisaatio, yhteiskunnan muuttuminen enemmän mosaiikkimaisemmaksi, se on globaali trendi. Se näkyy myös Suomessa. Kansainvälinen yhteistyö, koulutuksien hyväksi lukeminen eri valtioiden välillä, on sellaista kehitystä, jossa meidän pitää olla mukana, ja tämä hallituksen esitys vastaa juuri siihen huutoon. Omalla paikkakunnallani haetaan IB-lukiolle oikeuksia, ja toivon siihen ministeriöltä apuja.

Edustaja Viitanen otti esille homeongelman. Nyt, kun Tampereella pormestari vaihtuu, kannustan teitä viemään pormestariohjelmaan tätä koulurakentamista ja -korjaamista entistä voimakkaammin. Sekin on arvovalinta ja tietysti myös taloudellinen kysymys.

14.52 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Yritän ihan varovasti vain todeta, että en herättäisi enää kiihvasta jatkokeskustelua: Edustaja Tolppanen, te arvostelite vähän ikään kuin itseänne, te olitte vielä perussuomalainen silloin. Ja kun Lukuviikko on, niin luin tuosta pöytäkirjasta, että te äänestitte tämän hallitusohjelman puolesta, missä nämä ikävät koulutusleikkaukset ovat. Miksi ne silloin olivat parempia, että te kannatitte niitä, mutta nyt ette enää kannatakaan? Miksi te ette niitä silloin vastustanut, kun te olitte niissä pöydissä, missä olisitte voinut vaikuttaa?

Arvoisa puhemies! Halusin oikeastaan käyttää vain sen takia puheenvuoron, että edustaja Anttilan puheenvuorosta saattoi saada sen kuvan — kun itse toin esille tätä — että ylioppilastutkinto tämän puheenjohtaja Lehikoisen työryhmänkin esityksen myötä olisi jatkossa vahvempi tie jatko-opintoihin. Se ei missään tapauksessa tarkoittaisi sitä, että suljettaisiin pääsykoetie. Eli näitä kahta tietä luonnollisesti pidettäisiin auki, mutta se olisi nimenomaan tällainen tasa-arvo-, oikeudenmukaisuus- ja myös talouskysymys monelle, että ei tarvitsisi enää niitä kalliita valmennuskursseja, vaan voisi osoittaa sen oppimisen ja sen osaamisen, mitä on sieltä varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion aikana saanut. Sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

voisi osoittaa ja sillä päästä eteenpäin. Tällä hetkellä meillä on jossain määrin epätasainen tilanne, että esimerkiksi matematiikassa ja fysiikassa ja ehkä osittain joissain kielissä taitaville aukeavat nämä tiet paljon helpommin kuin jollekin toiselle. Ja sen takia on hyvä, että tehdään näitä malleja, jotka avaavat tietä myös niiden lukio-opintojen pohjalta, mitä täällä esillä on pidetty. Mutta missään tapauksessa pääsykoetietä ei olla poistamassa.

14.54 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkään en voi viime kaudelta vastata muiden hallituspuolueiden tekemisistä kuin sen, missä itse olin, ja olin todellakin perussuomalaisissa. Minun täytyy todeta, kuten ehkä olette huomanneet, että olen vaihtanut puoluetta. Ja miksi? Siksi, että en ollut tyytyväinen perussuomalaisten tekemään politiikkaan. Vaihdoin puolueen, ja vaihdoin sellaiseen puolueeseen, jossa tunsin, että voin tehdä sellaista politiikkaa, mitä haluan tehdä.

Ja edelleen sanoisin, että tämä istuva hallitus ei voi mennä entisten hallitusten selän taakse ja sanoa, että leikkasittehan tekin. [Timo Heinonen: Enhän minä niin sanonut!] Siihen ei voi mennä. Tälle tielle on tultava loppu, ja meidän on nähtävä nyt ne vaarat. Meidän on yhdessä nähtävä ne vaarat, mitä meillä tällä hetkellä on. Meidän tilanteemme on tällä hetkellä se, että puolet ylioppilaista jää korkeakoulujen ovien ulkopuolelle joka ikinen vuosi, ja sillä tavalla ei voida jatkaa. Jos me koulutamme meidän lapsiamme, [Puhemies koputtaa] meidän täytyy antaa heille mahdollisuus [Puhemies: Aika on täynnä!] päästä opiskelemaan.

14.55 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppanen, en puhunut viime kaudesta mitään vaan puhuin tästä kaudesta, ja tällä kaudella te olitte aluksi vielä perussuomalainen. Ja tällä kaudella te olitte hyväksymässä tämän hallitusohjelman, missä ovat nämä ikävät leikkaukset, joita ei ole kenenkään helppo olla puolustamassa tai millään tavalla pitämässä hyvinä. Ne ovat olleet vaikeita, vastenmielisiä. Edustaja Tolppanen, te arvostelitte niitä äsken, mutta te olette kuitenkin ollut perussuomalaisten riveissä niissä hallitusohjelmaneuvotteluissa, missä niistä on päätetty kolmen puolueen kesken. Siitä te ette pääse mihinkään. En puhunut viime kaudesta, viime kauden leikkauksista, vaan tästä kaudesta, ja te olette ollut niitä leikkauksia hyväksymässä. Tämän voi eduskunnan pöytäkirjasta tarkastaa.

14.56 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan tähän edelliseen keskusteluun: kun, edustaja Heinonen, totesitte, että nämä ovat vaikeita ja vastenmielisiä leikkauksia, niin tervetuloa SDP:hen. Myös te voitte tulla mielellään meidän eduskuntaryhmämme jäseneksi, ja sitten ei tarvitse tehdä näitä vastenmielisiä ja vaikeita päätöksiä. Suosittelen. Suosittelen, varsinkin, kun tässä päästään siihen, että teidän puolueenne, kokoomus, niin kuin muutkin, antoi sen lapulla kirjoitetun koulutuslupauksen, että enää koulutuksesta ei leikata. Nyt leikataan.

Edustaja Kivelä täällä äsken kiinnitti aivan olennaiseen seikkaan huomiota, kun hän sanoi, että on jo aikaisemmissa hallituspuolueidenkin keskusteluissa muun muassa täällä salissa väläytelty, että jos pieniäkin orastavia mahdollisuuksia tulee, voimme palata niihin koulutusleikkauksiin. SDP on kysynyt lukuisia kertoja opetusministeriltä, aiotteko esittää riihessä peruutuksia näihin koulutuksen isoihin säästöihin. Vastausta emme ole saaneet, mutta edustaja Kivelän tavoin muistan kyllä, että täällä on väläytelty hallituspuolueiden toimesta toiveita, että koulutusleikkauksia voitaisiin perua. Siksi halusin nostaa tämän kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

kusteluun nimenomaan tänään, koska kehysriihi on tulossa ensi viikolla, ja halusin muistuttaa, että seuraamme tarkkaan ja toivomme myös teiltä toimenpiteitä. Jos näitä vastenmielisiä ja ikäviä leikkauksia jatketaan, toivon, että myös muut tekevät yhtä viisaita ratkaisuja ja sanovat hallitukselle, että tämä ei vetele ja että SDP:llä on parempi linja. [Timo Heinonen: Joka toinen vuosi leikataan, joka toinen ei!]

14.57 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Koulutusleikkaukset ovat vaikeita, ja totta kai me myönnämme sen. Mutta päämääränä on saada maamme talous jaloilleen. Ei kukaan tahallaan tee näitä leikkauksia, vaan tarkoitus on, että palvelut pelaavat tulevaisuudessakin, ja silloin on joskus leikkauksia tehtävä. Näihin talkoisiin pitää jokaisen osallistua, ja jokainen taho niihin osallistuu. Mutta valonpilkahdusta näkyy, ja katsotaan, heti tietysti puutummme asiaan ja unohdamme leikkaukset tulevaisuudessakin, jos vain saamme talouden nousemaan.

Olen vapaan kielivalinnan kannattaja, aivan kuten edustaja Meri, joka nosti tämän vapaan kielivalinnan esille täällä aiemmin keskusteluissa. Toivonkin, että tämä kielikokeilu tulisi mahdollisimman laajaksi ja se suoritettaisiin mahdollisimman monella paikkakunnalla, niin kuin hallitusohjelmassa on, että kokeilu tulee. Aikoinani opiskelin ruotsia kahdeksan vuotta. Siihen maailmanaikaan opiskeltiin kieltä niin, että kielioppi osattiin hyvin, osattiin kirjoittaa, mutta se puhuminen jäi lapsipuolen asemaan. Nyt tulevissa ylioppilaskirjoituksissa sitä on kehitetty ja tullaan kehittämään niin, että tähän suulliseen ilmaisuun kiinnitetään paljon huomiota, ja mielestäni se on erittäin hyvää kehitystä. Kieltä pitää osata myös puhua. Tietysti kielioppi on hyvä perusta, mutta pitää pystyä puhumaan, ja siihen kiinnitetään tulevaisuudessa enemmän huomiota ylioppilaskirjoituksissa.

14.59 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Ylioppilastutkintojen yhtenäistäminen oikeuksiltaan, mistä tässä lakiesityksessä on pohjimmiltaan kyse, on oikein ja kannatettavaa. Espoossa oleva IB-lukio on tuottanut useita kansainvälisiä menestyjiä ja osoittanut vuosien varrella tarkoituksenmukaisuutensa ja tarpeellisuutensa.

Tässä laissa on kuitenkin myös kysymys erästä erittäin tärkeästä näkökulmasta, mistä ei ole vielä käsittäkseni täällä juurikaan puhuttu, ja se on ylipäättänsä yksityisten koulujen tulevaisuus Suomessa meidän oman niin sanotun valtiollisen koulutusjärjestelmämme täydentäjänä. Tässä lakiesityksessä nyt kerrotaan perusteluissa, kuinka Opetushallitus on tarkkaan tutkinut Saksalaisen koulun opetussuunnitelmia, ja tästä laista tekee erityisen myös se, että tässä on vertailtu suomalaisen koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmia ja saksalaisen koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmia ja näiden kahden yhdistämisestä tässä nyt siten esitetään käytännön ratkaisuja, miten ne voisivat toimia.

Pidän tätä erittäin kannatettavana. Niin kuin täällä on todettu, Suomi kansainvälistyy nopeasti ja tämä Euroopan tasoinen eri opetusmahdollisuuksien avaaminen ja yhdistäminen on tervetullut lisä suomalaiseen koulutusjärjestelmään.

15.01 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen, te sanoitte, että minä olen ollut hallitusohjelmaa hyväksymässä ja että minä olen ollut mukana hallitusneuvotteluissa — itse asiassa en ollut, en yhtään ainutta kertaa. Syy lienee ollut se, että minun mielipiteitäni ei haluttu, koska tiedettiin, että ne eivät varmaankaan ole täysin samanlaisia kuin muiden mielipiteet. [Timo Heinonen: Te äänestitte hallitusohjelman puolesta!] Sen lisäksi toimintani viime juhannuksen alla kertonee sen, että en ollut sitä mieltä, mitä joskus aina

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

joutuu tässä salissa äänestämään silloin kun hallituspuolueessa on, kuten varsin hyvin tiedätte. On turha lähteä siitä tukkanuottasille. Se kertoi myöskin sen, että en hyväksynyt koulutusleikkauksia, en hyväksynyt työllisyystoimenpiteitä, en hyväksynyt eläkeläispolitiikkaa enkä hyväksynyt tämän hallituksen perhepolitiikkaa, näin muutamia asioita mainitakseni.

15.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan sanoa sen tässä asiassa vielä, että kun oli lukiokierrokset tässä ja kävin monessa lukiossa tuossa tammikuun aikana, kun kierrettiin eri paikoissa, niin siellä nousi esille kansainvälisten lukioden tilanne ihan aidosti, että nuoriso haluaa tänä päivänä aidosti opiskella kieliä. Kannustin heitä suuresti siihen, että he opiskelevat kieliä, koska se on semmoinen asia, joka ei koskaan mene muodista pois, ja se on aina heidän tulevissa tehtävissään varmasti ajankohtainen.

Tällaiset lakiesitykset, mitä nyt käsitellään, ovat erittäin kannatettavia, ja toivon, että tämä asia saa nopean käsittelyn tässä talossa ja kannustamme kaikkia omalla esimerkillämme opiskelemaan kieliä ja kansainvälistymään.

15.03 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minun oli pakko pyytää vielä yksi puheenvuoro, koska se on myönteinen. Ensinnäkin unohdin sanoa aikaisemmin edustaja Kiu-rulle siitä, että kiitos vinkistä, uskoisin, että tuleva sd-merkkinen pormestari aikoo juuri tehdä työllisyyspainotteisen pormestariohjelman. Siitä olemme paljon keskustelleet.

Mainitsitte tässä äsken nämä lukiokierrokset, ja itsekin olin tuossa tammikuulla parissa koulussa kiertämässä, niin kuin me kaikki edustajat puhemiestä myöten opastuksella olimme, ja minusta on aivan viehättävää, kun lapset esittävät aina kaikkein viisaimmat, parhaimmat, hienoimmat kysymykset. Haluan kyllä sanoa tässä ääneen, että minusta oli aivan ihanaa, kun menin luokkaan, missä oli aika pieniä pirpanoita, niin he sitten kysyivät kansanedustajalta, että tarvitseeko olla sivistynyt ollakseen kansanedustaja. Minusta se oli hieno kysymys, ja sanoin siinä sitten, että arvoisa kysyjä, ei se varmasti kyllä pahitteeksi ole, mutta tärkeintä on se, että meillä kaikilla on sydämen sivistystä. Mielestäni tämä lapsen ihana kysymys on sellainen, että se voi toivottavasti hyvin viitoittaa tätä tietä eteenpäin, että muistamme koulutuksen merkityksen jatkossakin ja haluamme tätä kautta luoda lapsillemme hyvän tulevaisuuden.

15.04 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Hieman menee tämän päiväjärjestyksen ulkopuolelle, mutta kun Pia Viitanen tässä nimeni mainitsi ja puhui sydämen sivistyksestä, niin nyt tässä on nämä vaalit käyty ja pormestariohjelmaa siellä Tampereen suunnalla kovasti rustataan ja uskon, että Pia Viitanen mahdollisena pormestarina tai... [Pia Viitanen välihuuto] — Olette osoittanut mielenkiintoa kuitenkin ja ainakin pystytte vaikuttamaan pormestariohjelman sisältöön. Toivon teiltä sydämen sivistystä nyt pieniä ympäristökuntia kohtaan, joita ovat esimerkiksi Kangasala ja Pälkäne. Tehkää parhaanne, pistäkää sinne pormestariohjelmaan sellaiset lauseet, että Tavase-tekopohjavesihanke lopetetaan, Tampereen rahojen tuhlaaminen siihen lopetetaan, ne rahat käytetään koulutukseen ja sivistykseen ja naapurikuntien kiusaaminen lopetetaan. Se on nyt jatkunut kaksikymmentä vuotta. — Kiitos. [Välihuutoja]

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.